

SMART FISKERIHAVN - BALLSTAD

Et smart samfunnsprosjekt med fokus på utvikling av en modell for fremtidens smarte kystsamfunn

“Byer og samfunn er i konstant endring. Migrasjon (mennesker som må flytte over landegrensene), digitalisering og klimaendring er de største endringene i dagens samfunn, og vi trenger nye verktøy og arbeidsprosesser for å håndtere disse på en god måte.”

SMART INNOVATION NORWAY

Bakgrunn

Reiselivsnæringen på Ballstad jobber sammen i et 3-årig prosjekt finansiert gjennom bedriftsnettverksprogrammet til Innovasjon Norge. Målsettingen for arbeidet i "Destinasjon Ballstad" er å utvikle Ballstad som en reiselivsdestinasjon og å bidra til stedsutvikling.

I et av delprosjektene kom det fram et ønske om å avklare om fremtidens teknologi rundt autonomi og elektrisk drevet ferge kan være nøkkelen til realisering av ny "fløttmann" mellom Ballstadøya og Ballstadlandet. Miljøvennlig og forbedret kommunikasjon mellom de to stedene oppfattes som svært sentralt for utviklingen av Ballstad.

Delprosjektet "Autonom ferge Ballstad" ble avsluttet med en avslutningsseminar der deltakere fra sentrale

næringsaktører på Ballstad, Kystverket, Sjøfartsdirektoratet Nordland fylkeskommune, Vestvågøy kommune og Lofoten Matpark konkludert med at en autonom ferge prosjekt ikke nødvendigvis er veldig attraktiv alene, men kan være interessant som en del av en større smartsating på Ballstad - en smart fiskerihavn.

Lofoten Matpark fikk 60 000 kr fra Vestvågøy kommune i mai 2019 for å se på muligheter for et smart prosjekt på Ballstad. Vi har vært i kontakt med flere forskning- og fagmiljøer og presenterer her ideer for hvordan dette prosjektet kan komme videre. Denne rapporten er på ingen måte en ferdig utarbeidet prosjektplan, men kan danne grunnlag for en fullstendig prosjektplan og søknader dersom Vestvågøy kommune ønsker å gå videre med dette.

Bakgrunn - en Smart Verden

Begrepene “Smart City” og “Smart Utvikling” brukes internasjonalt for å forklare hvordan byer skal utvikles til bærekraftige og moderne samfunn. Smart satsinger tar utgangspunkt i folks opplevelser og behov og tar i bruk ny teknologi for å gjøre byen til et bedre sted å leve, bo og drive næring i.

Arbeid med smartby satsinger begynte for flere år siden men siden 2017 har man sett at mange land begynte å sette fokus på smart utvikling av bygder og mindre samfunn også. “Smart Villages” er en EU satsing der “The European Network for Rural Development” setter fokus på smart utvikling av distriktene.

Å løse vår tids komplekse nærings-og samfunnsutfordringer krever tverrfaglig samarbeid og

innovative løsninger. Ikke bare i større byer, men også i mindre byer og lokalsamfunn.

For å møte globale utfordringer må vi handle lokalt. Mulighetsrommet for smarte samfunn er stort og det pågår mange smart samfunn prosjekter i Norge, men ingen som ligner det vi ønsker å få til på Ballstad.

I et smart fiskerihavn prosjekt vil det kunne jobbes med **Smart Havn, Smart Næring, Smart Mobilitet, og Smart Samhandling.**

Teknologi, integrasjon, samarbeid, medvirkning og innovasjon skal skape grunnlag for en langt mer effektiv og smart drift av fiskerihavnen, samt tilrettelegge for nye framtidsrettede næringer og et levedyktig samfunn i mange år fremover.

Bakgrunn - Vestvågøy og Ballstad

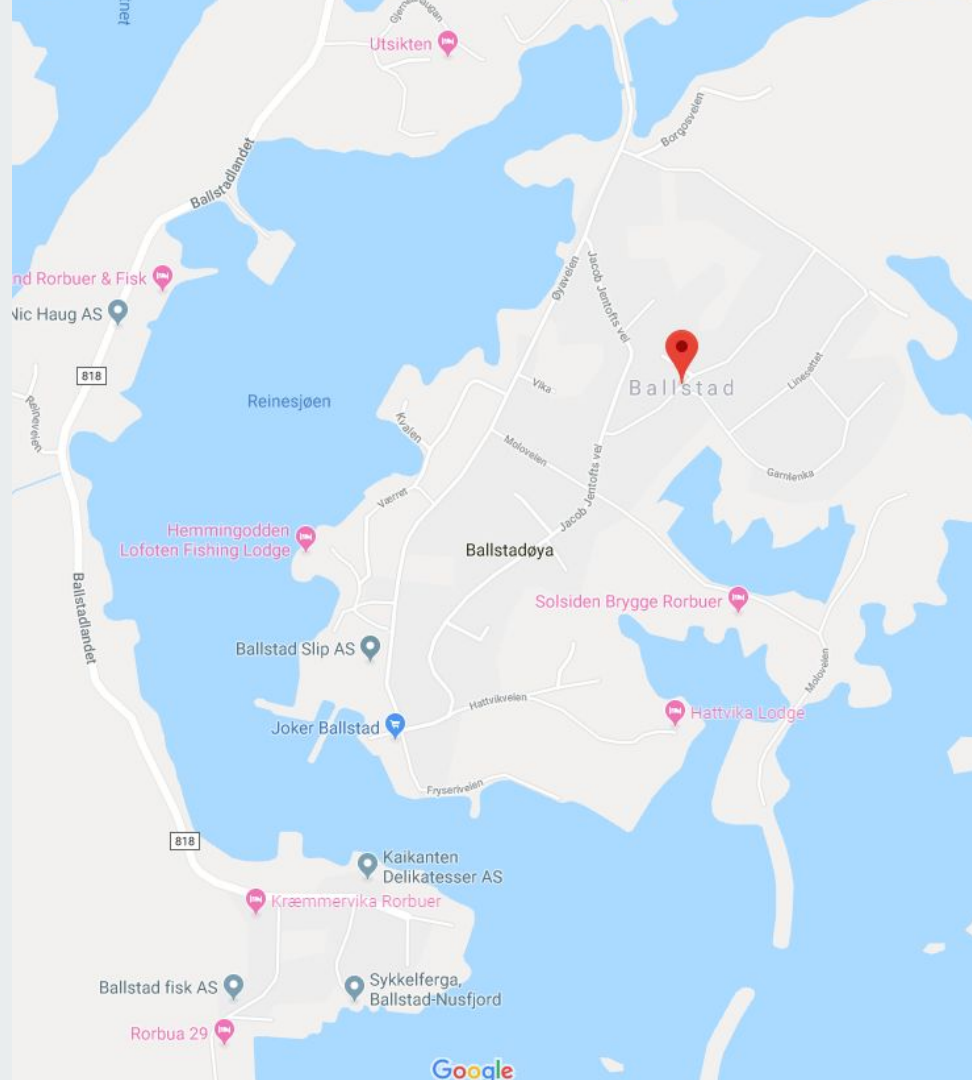
- Vestvågøy er den nest største fiskerikommunen i Norge basert på antall fiskere og antallet fiskefartøy;
- Kystfiske er en av hovednæringer for kommunen;
- Mindre kommune = korte beslutningsveier og tett kontakt med næringslivet
- Ballstad er en viktig havn og bidrar til mange arbeidsplasser i kommunen. Blant annet har Ballstad havn to mekaniske verksted for marinefartøy, 3 fiskebruk og en redningsskøyta stasjonert i havna;
- Ballstad er et attraktiv bosted med lang historie knyttet til fiskeri;
- Utvikling av både kystfiske og havner krever nytenkning og mer kunnskap;
- Økende reiseliv med fokus på miljø og bærekraft;
- Økende forbruker fokus på bærekraft og energiforbruk:

foto: Gillian Hockly

Smart Fiskerihavn Ballstad

- Stor overføringsverdi til sammenlignbare kystsamfunn i både Norge og resten av Norden;
- Et modent næringsliv og befolkning som har vært involvert og eksponert for endringsprosesser og utvikling gjennom de siste 3 årene;
- Kompakt økosystem med relevante utfordringer, lett å teste teknologi
- Varierte, etablerte og relevante næringsaktører innenfor både havne relaterte næringer og reiseliv

Hva kan oppnås med en smart fiskerihavn?

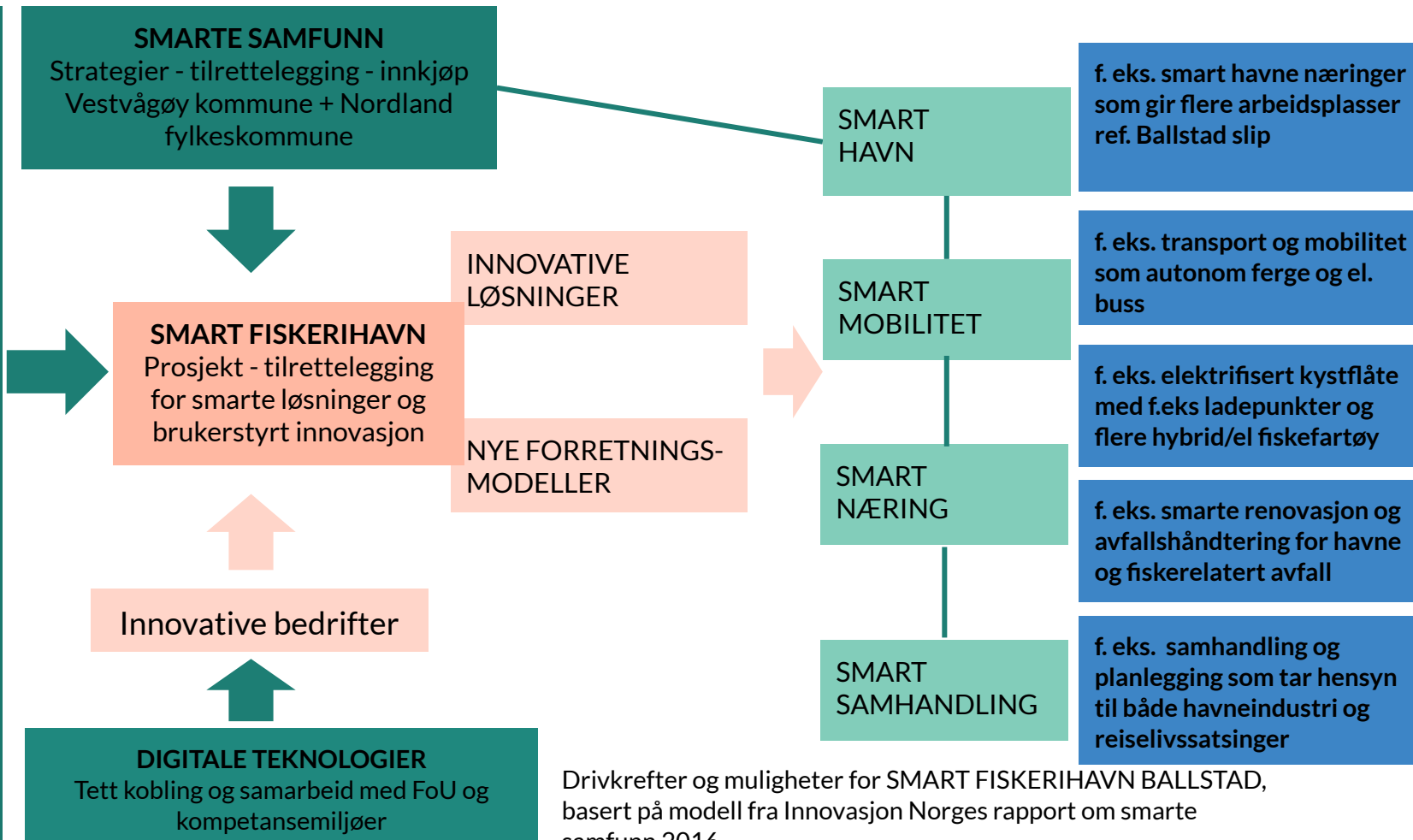
Det har etterhvert blitt mange smart by satsinger i Norge. Både Bodø og Narvik har nylig satset som noen av de første i Nord Norge, men det er foreløpig få mindre kommuner og tettsteder som har satset på “smarte utviklingsprosjekter”. Dette gjør at mindre kommuner og steder går glipp av utviklingsmuligheter. Utvikling av en smart fiskerihavn på Ballstad vil gi Vestvågøy kommune anledning til å **delta i nasjonale smart utviklingsnettverk** som vil kunne komme innbyggere og næringsdrivende til gode. En smart satsing på Ballstad vil styrke havnens, bygdas og kommunens evne til å håndtere de store samfunnsutfordringene, som grønt skifte, demografi endringer og digitalisering. Det kan bidra til mer kostnadseffektiv drift av kommunale tjenester, havnen og bedre beredskap.

Smart fiskerihavn vil kunne bidra til å utvikle attraktive tjenester for borgere tilpasset lokale forutsetninger, både fra det offentlige og fra private aktører og disse vil kunne testes på Ballstad og gjenskapes/gjenbrukes mange andre steder.

I tillegg til å **sette Vestvågøy og Ballstad på kartet over smarte prosjekter** i norden, vil prosjektet også kunne skape et mulighetsrom for **etablering av et autonom ferga** på Ballstad samt **gi økt verdiskaping og arbeidsplassutvikling** i eksisterende og nye virksomheter på Ballstad.

STORE SAMFUNNSUTFORDRINGER

forankring i FNs bærekraftsmålene 7, 9, 11 og 14

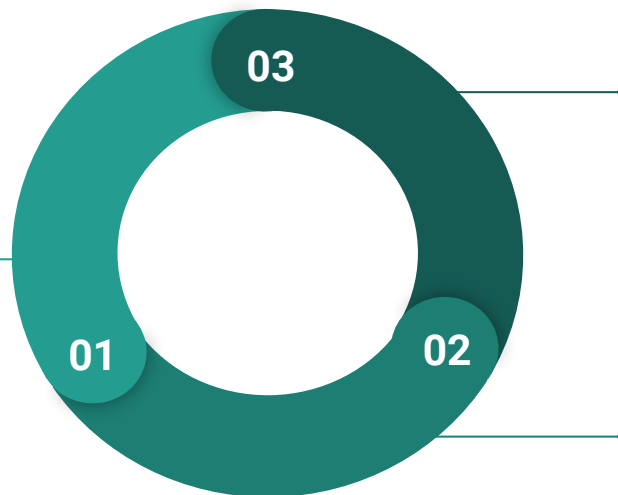
Drivkrefter og muligheter for SMART FISKERIHAVN BALLSTAD, basert på modell fra Innovasjon Norges rapport om smarte samfunn 2016

De tre viktigste faktorene som driver smart-samfunnsutvikling er bærekraft, samarbeid og teknologi.

Drivere for smart samfunnsutvikling: Bærekraft

Sosial bærekraft

Alle som bor og jobber på Ballstad skal oppleve å være en del av lokalsamfunnet og Vestvågøysamfunnet. Dette handler om å skape gode omgivelser og et levedyktig samfunn som tiltrekker innflyttere.

Økonomisk bærekraft

Økonomisk bærekraft handler om at næringslivet på Ballstad og i Vestvågøy må ha gode rammevilkår for at det skal kunne utvikles nye næringer og at eksisterende næringer kan vokse.

Miljømessig bærekraft

Miljømessig bærekraft krever at vi gjør noen grep slik at miljøet rundt oss kan bestå til glede for de som kommer etter oss. For å skape miljømessig bærekraft må vi redusere klimagassutslipp, tilpasse oss endringer i klimaet, reise annerledes, bruke arealene våre på en bedre måte og verne om naturressursene.

«Utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov»

FNs verdenskommisjon for miljø og utviklings rapport Vår felles framtid (1987)

De tre viktigste faktorene som driver smart-samfunnsutvikling er bærekraft, samarbeid og teknologi.

Drivere for smart samfunnsutvikling: **Samarbeid**

Tradisjonelle hierarkier og organisasjonsformer kan begrense innovasjon på grunn av manglende forståelse for behov, kunnskap og brist på helhetlige perspektiver. Smart samfunnsutvikling krever aktiv deltagelse og involvering av ulike samfunnsaktører. Samarbeid i Smart Fiskerihavn Ballstad handler om at innbyggere, offentlig sektor, akademia, næringsliv på Ballstad og i Nordland møtes for å diskutere og løse samfunnsutfordringer sammen.

Involvering av innbyggerne i utviklingsprosessene bør være et uttrykt mål for initiativet.

Det anbefales også at sentrale næringsaktører knyttes til prosjektet i tidlig fase.

Deltakere i prosjektet: quadruple helix

Offentlig aktører

Vestvågøy kommune
Nordland fylkeskommune
Kystverket
Sjøfartsdirektoratet
Innovasjon Norge
Kommunal- og
moderniseringsdepartement

Akademia/ Forskning

Universitet i Sørøst USN
Norge (piloting/næring)
Universitet i Tromsø
Universitet i Nordland
Smart Innovation Norway

+

Næringsliv

Ballstad bedrifter -
reiselivs og havne
relaterte næringer
Lofotkraft
Andre relevante lokale og
regionale næringsaktører

Samfunn

Lokalbefolkning
Lag og foreninger
skole + barnehager + FAU
Andre samfunnsaktører

QUADRUPLE HELIX MODELLEN - SMART FISKERIHAVN

Denne quadruple helix modellen vektlegger deltakelse og involvering av offentlig og privat sektor samt akademia og innbyggere.

I denne modellen er sluttbrukere viktig og dette gir et godt bilde av at prosessene og at utviklingen nettopp handler om de som faktisk skal benytte løsningene, produkter og tjenestene som utvikles.

De tre viktigste faktorene som driver smart-samfunnsutvikling er bærekraft, samarbeid og teknologi.

Drivere for smart samfunnsutvikling: Teknologi

Utvikling av smarte samfunn er i stor grad basert på sensorbasert kommunikasjonsteknologi. IKT muliggjør nye løsninger og teknologiutviklingen er trolig den viktigste drivkraften på dette feltet. Ny teknologi og teknologiske løsninger tas i bruk, men også ny bruk av eksisterende teknologi. Her bør prosjektet ha fokus på de samfunnsutfordringer som eksisterer på Ballstad og tilpasse teknologiløsninger basert på kartlagte behov.

Den digitale utviklingen av verden, tingenes internett, autonomi og elektrifisering er utgangspunktet for den teknologiske satsingen, men prosjektet må være åpen og mottakelig for nye ideer. Anbefalte teknologiske områder som Smart fiskerihavn kan jobbe med er:

Sensorteknologi; Miljøteknologi; Autonomi; Havne Teknologi; Transport teknologi; Tingenes internett

Hovedprinsipper

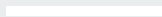
- naturressursene forvaltes på en slik måte at (fotavtrykket av) vår ressursbruk har minimale konsekvenser i et globalt perspektiv
- løsninger og tjenester utviklet eller testet i SMART FISKERIHAVN må være markedsmessige og i stand til å drive og videreutvikle seg selv;
- SMART FISKERIHAVN setter innbyggernes behov først slik at de har muligheter for deltakelse, helse og trivsel;
- Alle som lever og jobber på Ballstad opplever SMART FISKERIHAVN som enkel, effektiv, fleksibel og innovativ;
- Prosjektet må kunne tiltrekke relevant arbeidskraft og kapital til regionen;
- Utviklingen av en SMART FISKERIHAVN på Ballstad tar først og fremst utgangspunkt i behovene til eksisterende næringer med hovedfokus på havnerelaterte næringer og reiselivsnæringer og utvikling av nye forretningsmuligheter knyttet til disse;

Forankring i FNs bærekraftsmålene

Norsk næringsliv kan bidra til å oppfylle FNs bærekraftsmål. Målene er ambisiøse, men dersom vi skal lykkes med denne dugnaden kreves det forsterket samspill mellom myndigheter, næringsliv og sivilsamfunn. Norske bedrifter kan bidra til å løse utfordringene lokalt. Men satsing på bærekraftsmålene kan også være en viktig drivkraft for å diversifisere norsk næringsliv. Dette prosjektet er et eksempel på hvordan dette samspill kan styrkes og som kan bidra til at lokale bedrifter forankret i tradisjonelle næringer kan styrkes for fremtiden og skape nye næringsmuligheter og arbeidsplasser på Ballstad, samt i Vestvågøy og i Nordland.

FORANKRING I BÆREKRAFTSMÅLENE

Forankring i overordnede planer og strategier:

En satsing på Smart Fiskerihavn på Ballstad er godt forankret i nasjonale, regionale og lokale planer.

Vestvågøy kommune:

Kommuneplansamfunnsdel med arealstrategier 2017 - 2029

Langsiktige mål for Vestvågøy:

- Vestvågøy har sterke, gode, levende bygdesamfunn og tettsteder;
- Vestvågøy: Nord-Norges Grunderparadis
- Vestvågøy er en tilrettelegger for næringsutvikling og innovasjon

I Vestvågøy skal fiskerinæringen være synlig som en moderne næring og kulturbærer. Dette gjøres ved å:

- Stimulerer til nyrekruttering i fiskerinæringen
- Bidrar til at fiskerihavnene utvikles i takt med fartøy, teknologi og forbedringer innenfor miljø

I Kommuneplanens samfunnsdel er målsettingen at havbruk skal være en aktiv og trygg næring i Vestvågøy. Dette gjøres ved å:

- Legge til rette for havbruksproduksjon
- Legge til rette for en samordnet arealdisponering (kystsoner) tilpasset utviklingen i driftsmetoder
- Bidra til fellesløsninger mellom havbruk, havfiskeflåten, friluftsliv og utbyggingsområder
- Bidra til utviklingsarbeid knyttet til både sjø- og landbaserte anlegg

Forankring i overordnede planer og strategier:

En satsing på Smart Fiskerihavn på Ballstad er godt forankret i nasjonale, regionale og lokale planer.

Nordland fylkeskommune

“Innovasjonspolitikken i Nordland er laget som del av EUs smart spesialiserings plattform. Her handler det bl.a. om å jobbe smart, spesialisert og differensiert. Entreprenørielle oppdagelser er sentralt. Det er viktig med gode analyser og vilje til å prioritere innsats.”

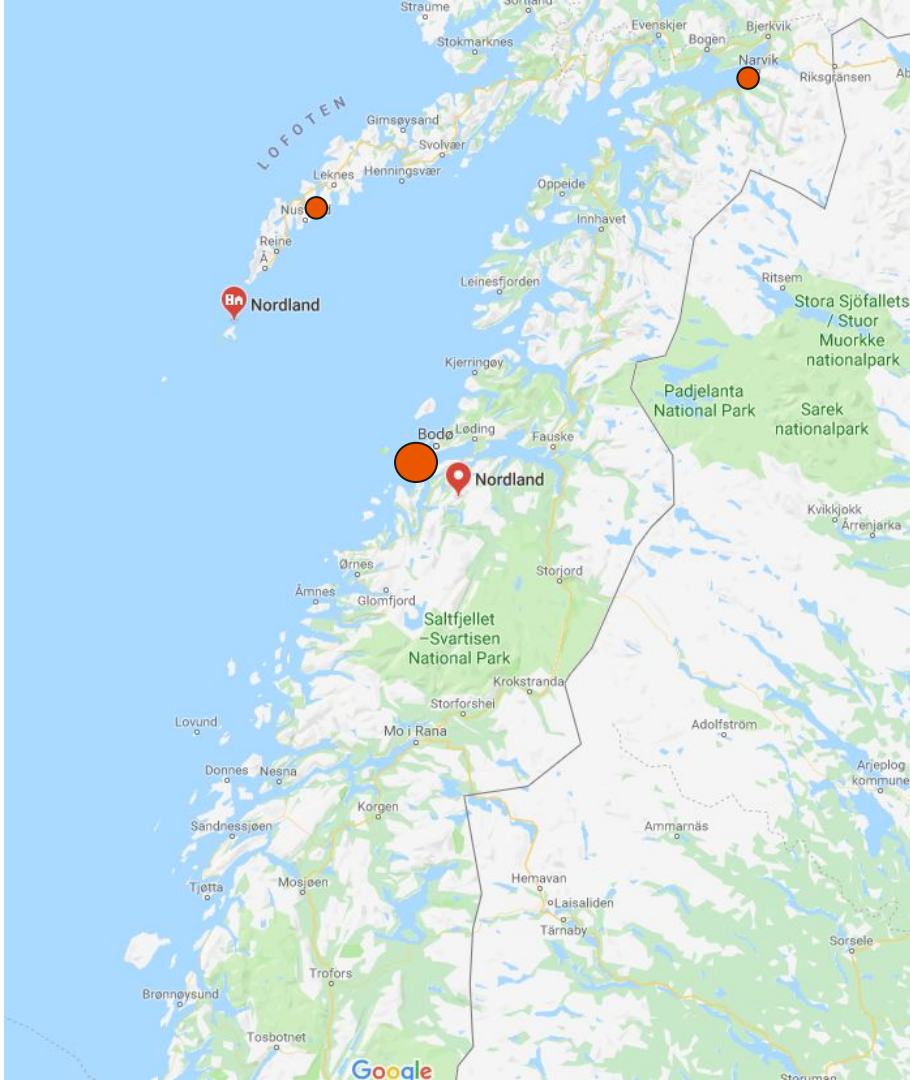
Innovasjonsstrategi for Nordland har tre mål som vi mener

- Å øke konkurransekraften i næringslivet ved å forsterke innovasjonsevne i bedriftene.
- Å få flere sysselsatte innenfor forretningsmessig tjenesteyting og flere innovative leverandørbedrifter.
- Å få et innovasjonssystem i Nordland med godt samspill, læring og samarbeid mellom sentrale aktører i næringsliv, arbeidsmarked, utdanning og forskning og ulike deler av offentlig sektor.

I tillegg til innovasjonsstrategi har Nordland fylkeskommune også en FoU strategi:

“Målet om at Nordland skal opp på landsgjennomsnittet når det gjelder FoU er ikke nådd. Målsettingen videreføres i ny FoU-strategi, med den endringen at offentlig sektor nå tas med. Overordnet målsetting for denne strategien er således: Øke FoU-aktiviteten i Nordland i næringsliv, offentlig sektor og FoU-institusjoner slik at den kommer opp på gjennomsnittet for landet i løpet av strategiperioden.”

Et ambisiøs prosjekt som Smart Fiskerihavn kan postensielt bidra sterkt til å øke antall forskerårsverk i Nordland.

SMART NORDLAND

En smart satsing på Ballstad vil gi Nordlas en sterk posisjon på det smarte utviklings kartet og de tre prosjekter komplimentere hverandre og bygger på styrkene som Nordland har. Med tre smarte prosjekter i fylket vil Nordland øke sin attraktivitetskraft ved å tiltrekke flere smarte hoder til regionen.

Smart Narvik

“Med utgangspunkt i innbyggernes behov samarbeides det for å finne bærekraftige og nyskapende løsninger slik at kommunen blir et bedre sted å leve bo og arbeide.”

Fokusområder: Smart digitalisering i kommunen , smart mobilitet og logistikk , smart bygg, energi og klima smart helse og velferd og Smart reiseliv

Smart Bodø:

En overbygning av kommunens forsknings og innovasjonsprosjekter koblet til utviklingen av dagens by. Tre hovedfokusområder: mennesket i sentrum; det grønne skiftet; medvirkning

Forankring i overordnede planer og strategier:

En satsing på Smart Fiskerihavn på Ballstad er godt forankret i nasjonale, regionale og lokale planer.

Mye av Smartby/smart samfunnsutvikling i Norge anses til å fortsatt være i startfasen. Noen byer og kommuner har kommet lengre en andre, men arbeidet er ikke koordinert. Det finnes flere nettverk, klyger og andre samarbeidsarenaer som er relevant. Innovasjon Norge har i sin rapport om temaet fra 2016 anbefalt at arbeidet forankret hos en departement, men utifra det vi har funnet ut har ikke dette skjedd enda. Konsulentselskapet Agenda Kaupang har på oppdrag for Kommunal- og moderniseringsdepartementet utarbeidet en kartlegging av smarte byer og kommuner i Norge Det kan tenkes at Kommunal og moderniseringsdepartement vil etterhvert ta en mer aktiv rolle i dette.

Kartleggingsrapporten kan leses her:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/smar-te-byer-og-kommuner-i-norge-en-kartlegging/id2630289/>

EU satser på smarte bygder gjennom “ENRD - The European Network for rural development” og dette vil gi muligheter for finansiering av en smart prosjekt på Ballstad gjennom EU prosjektmidler. Siden september 2017 har en arbeidsgruppe som inkluderer Norsk deltakere jobbet med forslagene om hvordan dette kan jobbes med i EU.

Organisering - muligheter og anbefalinger

Sammen med kompetansemiljøet SALT har vi sett på muligheter for organisering av en “Smart” satsing på Ballstad. Modellene for organisering er basert på at prosjektet forankres i Vestvågøy kommune og at kommunen fungerer som prosjekteier. Dette anses som en viktig suksesskriterium for prosjektet. Uten kommunal forankring og eierskap vil det ikke være mulig å søke blant annet EU midler og vil vanskeliggjøre gjennomføring av et så stort prosjekt.

Prosjektledelse og styring

Med begge organiseringer mener vi at det er viktig at prosjektleder **ikke har en kommunal stilling** og **ikke har kontor på rådhuset**. I forslag 1 vil finansieres prosjektleder gjennom prosjekteier, men ansettes hos et eksisterende kompetansemiljø i Lofoten eller Vesterålen. Det eksisterer tre miljøer i Lofoten og Vesterålen som kan tenkes har det nødvendige kompetanse til å bidra: **Salt, Egga Utvikling og Lofoten Matpark**. Fordeler med en slik organisering er blant annet at kompetansemiljøene i Lofoten vil kunne styrkes betydelig og tiltrekke flere kompetente hoder til regionen. Denne organisering gir prosjektet sterk lokal forankring og vil bidra til økt kompetanse som bli i regionen. Disse miljøer er også godt kjent med næringslivet i Lofoten og det kan tenke seg vil kunne komme raskt i gang.

I forslag II foreslår vi at det inngås en avtale/partnerskap med et ledende “smart” innovasjonsmiljø Et slikt miljø er **Smart Innovation Norway**. Miljøet vil da sette sammen et team med prosjektleder.

Organisering - muligheter og anbefalinger fort.

I forslag I vil styringsgruppen måtte ta en mye mer aktiv rolle i prosjektstyring og bistå prosjektlederen med prioriteringer. I dette forslaget vil de forskjellige arbeidspakkene ha hver sitt prosjektleder og team som rapporterer til prosjektlederen og vil jobbe i sitt eget tempo.

I forslag II er hovedrollen til styringsgruppen å sikre forankring og de vil ha en mindre styrende rolle i prosjektet.

I begge forslag er det foreslått 6 arbeidspakker. 4 av disse vil kunne jobbe parallelt og ha stor fokus på forskning og utvikling, mens arbeidspakkene 5 og 6 vil være mye mer operativt. Vi mener at ved å organisere prosjektet på denne måten vil man kunne sikre raskere gjennomføring av tiltak samt sikre engasjement rundt prosjektet gjennom å ha et proaktivt fokus på formidling. Salt representerer et sterk kompetansemiljø i Lofoten som har den nødvendige kompetansen samt stort fokus på formidling og er etter vår mening et naturlig miljø til å lede arbeidspakke 6.

I forslag II foreslår vi at en prosjektleder og team tar ansvar for å gjennomføre alle arbeidspakkene. De vil måtte foreta prioriteringer og hente inn nødvendig kompetanse etter behov, mens i forslaget en vil det etableres eget team til gjennomføring av arbeidspakkene og

PROSJEKTEIER
Vestvågøy kommune

#smartfiskerihavn
Organisering forslag I

Selvevaluering
(forskningsmuligheter)

STYRINGSGRUPPE

representanter fra hoved samarbeidspartnere med fokus på beslutningsdyktige medlemmer som sikrer fremdrift og forankring hos samarbeidspartnere

PROSJEKTLERER

Hovedansvar for fremdrift og rapportering

Prosjektleder arbeidspakke:
SMART HAVN

fokus på kunnskap, forskning, samhandling og ideutvikling overleverer prosjekter til pilotering og formidling

Prosjektleder arbeidspakke:
SMART MOBILITET

fokus på kunnskap, forskning, samhandling og ideutvikling overleverer prosjekter til pilotering og formidling

Prosjektleder arbeidspakke:
SMART NÆRING

fokus på kunnskap, forskning, samhandling og ideutvikling overleverer prosjekter til pilotering og formidling

Prosjektleder arbeidspakke:
SMART SAMHANDLING

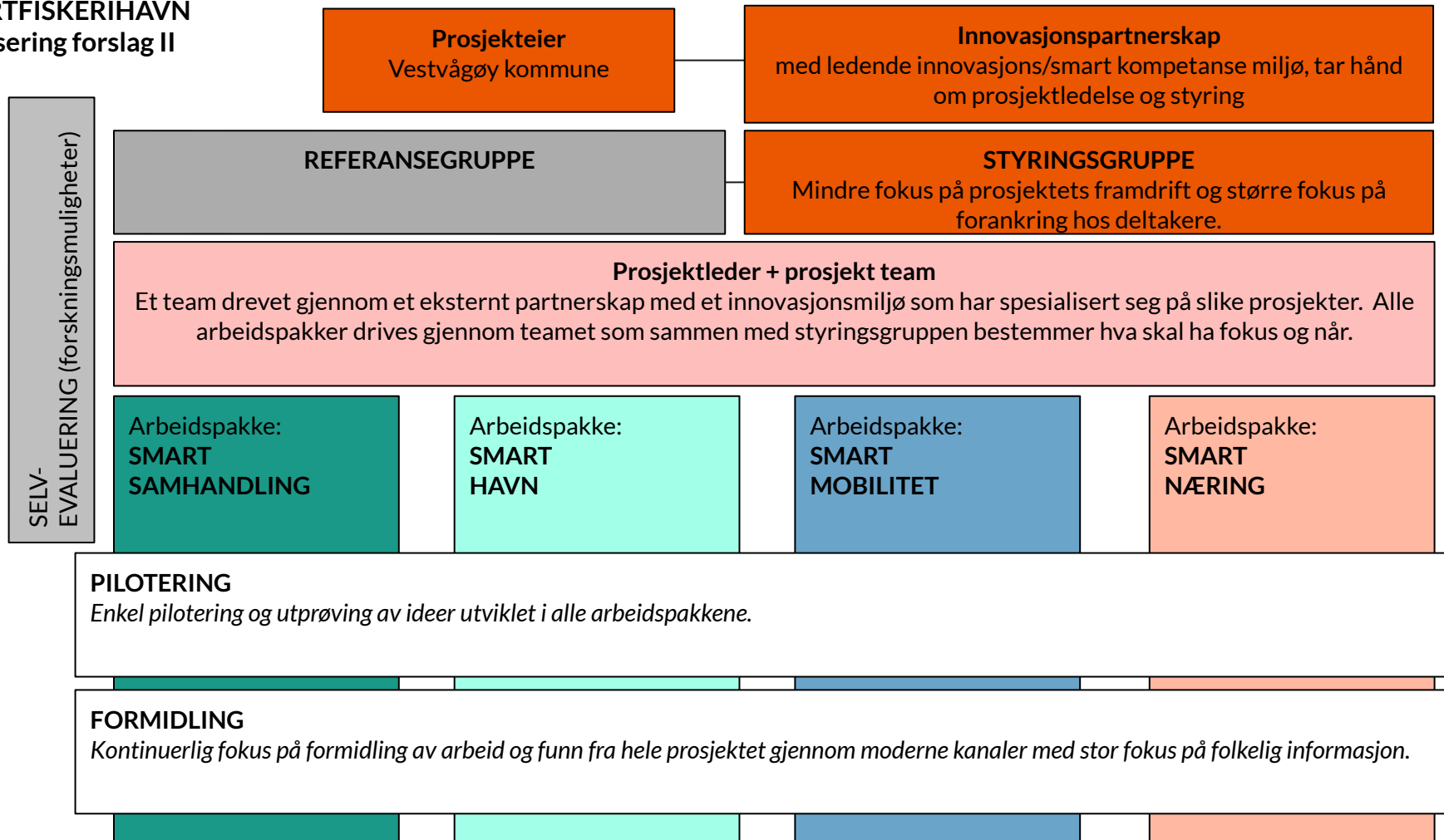
fokus på kunnskap, forskning, samhandling og ideutvikling overleverer prosjekter til pilotering og formidling

Prosjektleder **PILOTERING**

Prosjektleder **FORMIDLING**

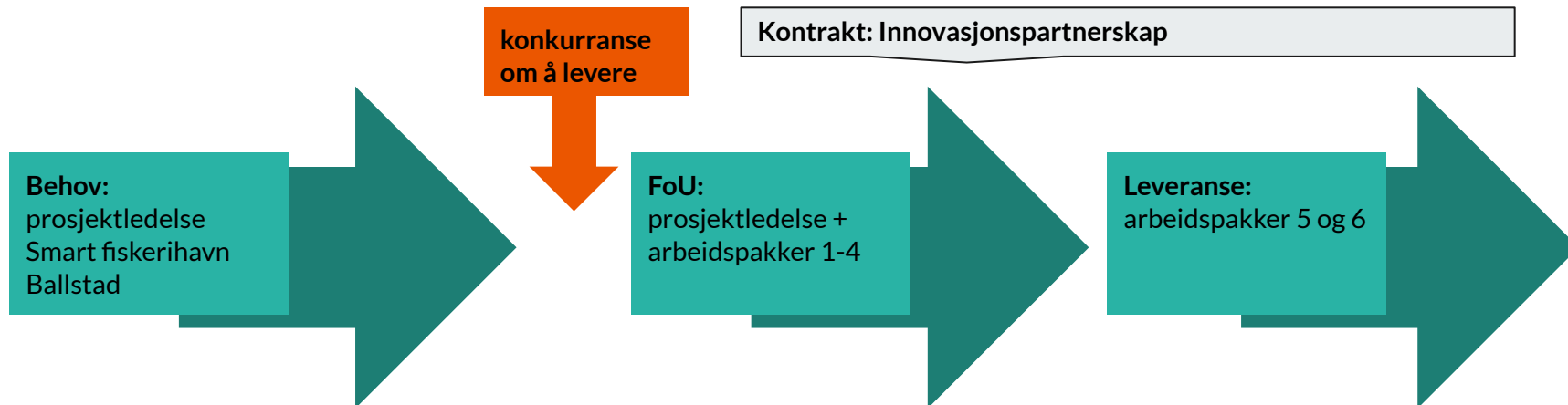
#SMARTFISKERIHAVN

Organisering forslag II

Innovasjonspartnerskap

Et innovasjonspartnerskap med et ledende miljø innenfor smart utvikling kan være en måte å løse prosjektledelse for en smart fiskerihavn prosjekt på Ballstad. Innovasjonspartnerskap legger til rette for produkt- og tjenesteutvikling i en samarbeidsprosess mellom kjøper og utvikler/leverandør. Prosedyren brukes ved anskaffelser av løsninger som ikke finnes i markedet fra før. Ved innovasjonspartnerskap kombinerer du utviklingsfasen og det senere kjøpet i én og samme kontrakt.

Hoved arbeidspakke 1:

SMART HAVN

Mål:

- Se på havnen som en helhet og legge tilrette for gode framtidsrettede løsninger;
- Kartlegge energibruk og klimagassutslipp for havna;
- Finne og planlegge mulige tiltak og løsninger for smarte tjenester både for næringer og innbyggere i smart fiskerihavn;

Fokusområder:

- analysere energibehov og kapasitet (for elektrifisering)
- analysere av nåværende infrastruktur og fremtidige behov
- elektrifisering av fiskeflåten (kystfiske)
- avfallshåndtering
- vann og havnemiljø
- synergieffekter
- smarte bygg

Viktig samarbeidspartnere og leverandører:

- Salt
- Lofoten elektro
- Lofotkraft
- Vestvågøy kommune v/ havnesjef
- Vestvågøy kommune v/tjenesteproduksjon
- Universitet i Sørøst Norge

SMART MOBILITET

Mål:

- Se på havn som en helhet og legge tilrette for gode framtidsrettede løsninger;
- Kartlegge energibruk og klimagassutslipp for havna;
- Finne og planlegge mulige tiltak og løsninger for smarte tjenester både for næringer og innbyggere i smart fiskerihavn;

Fokusområder:

- analysere energibehov og kapasitet (for elektrifisering)
- analysere av nåværende infrastruktur og fremtidige behov
- elektrifisering av fiskeflåten (kystfiske)
- avfallshåndtering
- vann og havnemiljø
- synergieffekter
- smarte bygg

Viktig samarbeidspartnere og leverandører:

- Salt
- Lofoten elektro
- Lofotkraft
- Vestvågøy kommune v/ havnesjef
- Vestvågøy kommune v/tjenesteproduksjon
- Universitet i Sørøst Norge

Autonom ferge på Ballstad

Ideen om en smart fiskerihavn på Ballstad har sitt utgangspunkt fra ideen om en autonom ferge på Ballstad. Det er derfor viktig prosjektets forankring og troverdighet hos lokalbefolkningen, at arbeid forkankres under arbeidspakke 2: smart mobilitet og prioriteres. Det er flere autonom ferge prosjekter under utvikling eller planlegging i Norge. Noen av disse har kommet lengre enn andre, men det er rom for flere prosjekter. Det aller fleste av disse er større “vannbuss” prosjekter, men noen ligner også på Ballstad prosjektet og handler om mindre fartøy. Ballstads ferge prosjekt er unik i å være det eneste av disse prosjektene som omhandler “bygdeutvikling”.

Følgende byer jobber med autonom ferge prosjekter: Tønsberg (Ole 4); Kriatiansund (Sundbåten); Trondheim NTNU (MilliAmper); Haugesund; Kolbjørn;

Fredrikstad (#Byfergen); Hedmark og Oppland (Mjøsbyen); Stavanger (Nordic Edge Smart City); Bergen (Link Arkitektkontor, urban planning Hanna Maria Von Zyk); Oslo (Link Arkitektkontor); Drammen; Sandefjord (Framnesferge); Brevik; Hvaler

Universitetet i Sørøst Norge (USN) har engasjert seg i dette arbeid gjennom Autostrip prosjektet og kan være interessert i et samarbeid med Vestvågøy kommune/Smart fiskerihavn Ballstad om utvikling av et slikt pilot ferge på Ballstad.

Det vil også være viktig å finne en kommersiell partner for denne satsingen. Det er innledet samtaler med Torghatten.

SMART NÆRING

Mål:

- Fokus på havnerelaterte og reiselivsrelaterte næringer, men også på leverandører;
- Stimulere til brukerstyrt innovasjon;
- Nye forretningsmuligheter og forretningsmodeller;

Fokusområder:

- SMART spesialisering (av næringslivet)
- Stimulere til innovasjon og øke innovasjonsevnen/kunnskap til lokalt næringsliv
- Identifisere nye og innovative forretningsmodeller
- Stimulere til lokal næringsutvikling og verdiskapning
- Identifisere nye markeder
- Mulighet for å utvikle klyngesamarbeid og hvilken potensiale det vil utløse

Viktig samarbeidspartnere og leverandører:

- Lofoten Matpark (eier)
- Lokale næringsaktører
- Vestvågøy kommune
- Universitet i Sørøst Norge
- Innovasjon Norge

SMART SAMHANDLING

Mål:

- Se på havn som en helhet og legge tilrette for gode framtidsrettede løsninger;
- Kartlegge energibruk og klimagassutslipp for havna;
- Finne og planlegge mulige tiltak og løsninger for smarte tjenester både for næringer og innbyggere i smart fiskerihavn;

Fokusområder:

- prosesser for effektiv og smart samhandling mellom havne næringer, reiselivsnæring og lokalsamfunn
- identifisere potensielle synergieffekter
- samhandling som grunnlag for næringsutvikling
- bruk av ny teknologi og kommunikasjonsplattformer for økt/bedre samhandling

Viktig samarbeidspartnere og leverandører:

- Lofoten Matpark
- Nordland fylkeskommune;
- Salt

PILOTERING

Mål:

- Å ha god kontakt med hoved arbeidspakkene for å sikre raskere pilotering av løsninger som blir løftet frem gjennom hele prosjektet;
- Legge til rette for pilotering av løsninger som finnes eller utvikles i hoved arbeidspakkene;

Fokusområder:

- Smarte løsninger som kan settes ut i testing eller pilotering i Ballstad havn;
- Korte beslutningsprosesser
- "live" testing med markedet = rasketilbakemelding

Viktig samarbeidspartnere og leverandører:

- Lofoten Matpark
- Lofoten elektro
- Lofotkraft
- Vestvågøy kommune v/ havnesjef
- Vestvågøy kommune v/tjenesteproduksjon
- Universitet i Sørøst Norge

FORMIDLING

Mål:

- Å ha god kontakt med alle hovedarbeids pakkere for å sikre fokus på formidling gjennom hele prosjektperioden;
- Fremme Vestvågøy kommune og Ballstad havn i forhold til myndighetenes satsing på bærekraftige samfunn i fremtiden;
- Skap engasjement og interesse for prosjektet og prosjektets aktiviteter og deltakere;

Fokusområder:

- Spre kunnskap om smart fiskerihavn;
- Utforske og teste ulike verktøy som gjør formidling lettere og mer interessant for mottakere;
- Drift av nettside og kanaler i sosiale medier der informasjon kan publiseres og deles med bruk av moderne kommunikasjonsmetoder og prinsipper

Viktig samarbeidspartnere og leverandører:

- SALT

Finansiering

Dette er et stor og komplisert prosjekt. Her anbefaler vi at man ikke prøver å tenke mindre, men heller satser på å **tenke stort og langsiktig**. Dette er et prosjekt som potensielt kan gå over alt fra 3-10 år. Det kan tenkes at finansiering skjer i faser:

Fase 1: Forprosjekt

Fokus på forankring, organisering og konkretisering av prosjektplanen. Denne fasen vil kreve at Vestvågøy kommune bruker noen ressurser på en søknad til f.eks.

<https://www.nfk.no/om-nordland-fylkeskommune/tilskudd/forskning-og-utvikling-i-nordland.866180.aspx>

Det kan tenkes at mellom 300 000' og 500 000' trengs til fase 1

Fase 2: Hovedprosjekt

Tidsrammen for et hoved fou prosjekt bør defineres og hele perioden bør finansieres. Størrelsen og prosjektkostnader defineres i fase 1.

Fase 3: Tiltak Finansiering

Når prosjektet går over i fase 3 kan det tenkes at løsninger og tiltak vil komme frem gjennom arbeid med arbeidspakkene, disse vil måtte finansieres gjennom konkrete utlysninger og gjennom samarbeid med kommersielle aktører.

Viktige avklaringer:

Dette er et forslag til et stort og ambisiøs prosjekt som potensielt kan bidra stort til økt innovasjonskraft i regionen samt gi flere arbeidsplasser og en mer bærekraftig arbeidsliv. Det er mange som heier på et slikt initiativ og alle de som vi har vært i kontakt med i forbindelse med utarbeidelsen av denne rapporten, har vært positiv til ideen. Men, det er ofte langt fra ord til handling, spesielt når det kreves store investeringer over lang tid. Det alle viktigste avklaringer i denne fasen nå er:

Er dette et prosjekt som Vestvågøy kommune ønsker å gå videre med?

Uten forankring i kommunen er det nærmest umulig å få til prosjekter av denne størrelsen. Hvis Vestvågøy kommune kan fatte et vedtak om en videre satsing vil det neste naturlige steg være å søke om kvalifiseringsstøtte eller å søke en innovasjonspartner. Begge disse krever at kommunen setter av økonomiske ressurser til å komme videre.

Videre prosess og anbefalinger

Forankring

Forankring i Vestvågøy kommune krever vilje fra både administrasjonen og politikere og bør behandles av kommunestyre for å få et godt forankret vedtak vedtak.

Intensjonsavtaler med hoved samarbeidspartnere.

Finansiering

Etter forankring er det alle viktigste å få på plass finansiering av fase 1. En mulighet kan være å søke kvalifiseringsstøtte fra regional forskningsfond, Nord Norge.

Organisering

Hvordan prosjektet organiseres er avhengig av hvordan kommunen ønsker å gå videre. I denne rapporten er det foreslått to mulige løsninger, men dette bør prioriteres i fase 1.

Forskning

Det er viktig å få på plass forskningspartnere. Hvordan dette gjøres er noe avhengig av hvordan prosjektet organiseres.

Oppstart

For å opprettholde trykk og entusiasmen rundt blant annet autonom ferge satsingen er det viktig at kommunen bestemmer seg om dette er noe de ønsker å satse på.

Referanser og nyttige lenker:

FoU strategi for Nordland fylkeskommune:

<https://www.nfk.no/f/p34/i1f10176f-1a0f-467f-97b1-6f45a8fd09c2/fou-strategi-for-nordland-2013-2025.pdf>

FNs bærekraftsmål

<https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>

EU Smart villages portal

https://enrd.ec.europa.eu/smart-and-competitive-rural-areas/smart-villages/smart-villages-portal_en

Horizon 2020

<https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/what-horizon-2020>

Innovasjonsstrategi for Nordland fylkeskommune - Et nyskapende Nordland:

<https://www.nfk.no/aktuelt/innovasjonsstrategi-for-nordland-2014-2020.795265.aspx>

Referanser og nyttige lenker fort.:

Innovasjon Norge - 6 anbefalinger for smarte byer og samfunn i Norge

<https://www.innovasjon norge.no/no/om/nyheter/2016/seks-anbefalinger-for-smarte-byer-og-samfunn-i-norge/>

Kartleggingsrapport om smarte byer i Norge fra Agenda Kaupang:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/smart-byer-og-kommuner-i-norge-en-kartlegging/id2630289/>

Smart Innovation Norway:

<https://www.smartinnovationnorway.com/>

Smart Bodø

<https://bodo.kommune.no/smart-bodo/category2556.html>

Smart Narvik

<https://sites.google.com/narvik.kommune.no/smartcitynarvik>

Referanser og nyttige lenker fort.:

USN Autostrip prosjekt

<https://autostrip.no/>

Vestvågøy kommune: kommuneplan samfunnsdel

[https://www.vestvagoy.kommune.no/ f/p1/i12fed49f-38ed-43ec-9fc0-9b68d66aef2b/kommuneplanens_samfunnsdel_print.pdf](https://www.vestvagoy.kommune.no/f/p1/i12fed49f-38ed-43ec-9fc0-9b68d66aef2b/kommuneplanens_samfunnsdel_print.pdf)

Relevante utlysninger:

Pilot-E

PILOT-E er et finansieringstilbud til norsk næringsliv, etablert av Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Enova. Målet med ordningen er at helt nye produkter og tjenester innen miljøvennlig energiteknologi skal bli raskere utviklet og tatt i bruk for å bidra til utslippskutt både i Norge og internasjonalt. PILOT-E vil følge opp aktørene gjennom hele teknologiutviklingsløpet – fra idé til marked.

<https://www.enova.no/pilot-e/>

Forskning og utvikling i Nordland:

Hovedmålet med virkemiddelet er å øke forsknings- og utviklingsaktivitetene i Nordland innenfor næringsliv, offentlig sektor og forskningsmiljøer.

<https://www.nfk.no/om-nordland-fylkeskommune/tilskudd/forskning-og-utvikling-i-nordland.866180.aspx>

Relevante utlysninger fort.:

Horizon 2020

Horizon 2020 er det største EU-forsknings- og innovasjonsprogrammet med nesten 80 milliarder kroner av midler tilgjengelig over 7 år (2014-2020).

<https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en>

Forskningsrådets utlysninger:

<https://www.forskningsradet.no/utlysninger/>

Løpende regionale kvalifiseringsprosjekter offentlig sektor

Målet med kvalifiseringsstøtte er først og fremst å avdekke og utvikle FoU-prosjekter som skal kvalifisere til videre støtte fra regionale forskningsfond, ulike nasjonale forskningsprogram eller internasjonale forskningsprogram. Det er et krav at søknader om kvalifiseringsstøtte skal være forankret i søker institusjonens strategier og prioriterte satsingsområder.

<https://www.regionaleforskningsfond.no/RFF-Nord-Norge/rffnord/2019/2019.05-lopende-regional-kvalifiseringsstotte-of-fentlig-sektor/>

Relevante kontaktpersoner:

Emil Røthe Johannessen

SALT, Ramberg

tlf. 986 81 599

e-post emil@salt.nu

Hilde Rødås Johnsen

SALT, Ramberg

tlf. 996 43 335

e-post hilde@salt.nu

Jon Herman Ulvensøen

Prosjektleder USN Partnerskap

Ledelsen, Høgskolen i Sørøst-Norge

tlf: +47 91391974

e-post: jon.h.ulvensoen@usn.no

Kristian Bøe

Næringsdrivende, Ballstadværing og ildsjel

tlf. 930 28 887

e-post kristianboe@me.com

Ruben Iversen

Senioringeniør – Nautikk & Maritim infrastruktur

KYSTVERKET Midt-Norge

tlf. 957 53 214

e-post ruben.iversen@kystverket.no

Relevante kontaktpersoner:

Sigve Olsen

Næringssjef

Vestvågøy kommune

tlf. 481 55 003

sigve.olsen@vestvagoy.kommune.no

Stein Andre Herigstad Olsen

Administrerende direktør

Torghatten Trafikkselskap

e-post stein.olsen@tts.no

Thor Moen

Smart Innovation Norway

Leder for Smarte byer og samfunn

tlf. 907 73 339

e-post thor.moen@smartinnovation.norway.com

Ulrika Holmgren

Smart Innovation Norway

Seniorrådgiver Smarte byer & samfunn

tlf. 467 46 210

e-post ulrika.holmgren@smartinnovation.norway.com

Ørjan Arntzen

Lofoten Matpark

tlf. 959 48 464

e-post orjan@lofotenmatpark.no

Rapporten er utarbeidet av Lofoten Matpark

Hovedforfatter: Gillian Hockly

Vi ønsker å takke Emil Røthe Johannessen og Hilde Rødås Johnsen for verdifulle innspill.